

slabostmi potrebna in lepa čednost. On bi nam privoščil klučalnico na ustnicah in prste v stiskalnicah da bi ne mogli kaj takega pisati, kakor je to delala inkvizicija v srednjem veku, a tistih časov ni več. Duh svobode nam daja pravilo svobodnega izražanja misli. To svobodo hoče klerikalizem zaman ukovati v molčečnost, in vdanost v voljo božjo. Klerikalizem nam je napovedal boj, mi smo primorani govoriti. Ako on kot oznanjevalec ljubezni, miru, sprave, vere in Kristusovih nauk napoveduje boj na življenje in smrt ter pri tem nobeno, še tako grdo dejaje ne smatra za greh, ne sme tudi nam zameriti in vzeti za zlo, ako mu zabrusimo v obraz golo resnico. Mi strogo ločimo vero od dobrih in slabih duhovnikov. Dobrim — naša čast in spoštovanje; slabim, za posvetnosti se borečim fanatičnim politikom velja naš boj. Ti pa tudi ne zaslužijo nič drugega, ker vodijo naš narod v gmotno škodo, pohujšanje, greh, v temo nevednosti in v sužnost duha. Takšne ljudi je baje sam sedanji papež imenoval smrad iz pekla in to je tudi edino prava beseda! (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Belokranjsko učit. društvo je imelo dne 8. t. m. v Črnomlju hospitacijo in zborovanje, ki se ga je udeležil g. c. kr. okrajni nadzornik J. Turk, dva gospoda kolega očeta frančiškana iz Novega mesta in 23 članov učit. osebja iz našega okraja. Kot delegata k »Zavezini« skupščini sta bila izvoljena gg. Franc Šetina, nadučitelj v Črnomlju in Miško Kosec, nadučitelj v Dragatušu. Nastopa »Škorec« (naz. nauk v 1. raz.) in črka »H« (lepopis v 2. raz.) kakor tudi predavanje iz elektrike so gg. referentje izvršili s povoljnim uspehom.

Hospitacije imajo za učiteljstvo res izobraževalni pomen. Združene pa so z mnogimi stroški in to zlasti v našem okraju, kjer smo brez železnice. Kakor slutimo, postanejo sčasoma hospitacije, ki se jih učiteljstvo sedaj udeležuje prostovoljno, — uradna zahteva. Faktorji, ki mislijo to uvesti, naj se domislijo naših praznih žepov. Učiteljstvo teži po višji izobrazbi in v ta namen rado žrtvuje po svoji moči na oltar domovine. Nikakor pa ne bi moglo pri svoji skoro navadnega denarja enaki plači zmagovati stroškov, ki bi bili v zvezi z uradno zahtevanimi hospitacijami. Omenjeni stroški bi gotovo presejali v 1. letu učiteljevo enomesečno plačo. Na to naj bi se ozirali pri nalaganju novih dolžnosti!*) L. B.

Štajersko.

Savinsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo 18. rožnika ob 2. uri popoldne na Vranskem. 1.) Na dnevnem redu je podavanje o avtoriteti; poroča g. I. Jakše. 2.) Skupna pevska vaja za učiteljski koncert v Mozirju.

Anton Farčnik,
predsednik.

Savinsko učiteljsko društvo ima po zborovanju dne 18. junija pevska vaja za koncert v Mozirju. Ker bo treba v Mozirju častno nastopiti, bo potrebna tudi poštena vaja. Vse gospodične in vsi gospodje, ki so se oglasili za sodelovanje pri koncertu, se tem potom opozarjajo, da se pevske vaje zanesljivo udeležijo. Pokažimo ljudstvu, da nam je »Učit. konvikt« pri srcu, in isto bo tembolj vedelo ceniti stremljenje naprednega učiteljstva. Na svidenje na Vranskem!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo 1. dne junija v Celju. Zborovanja se je udeležilo prav častno število članov ter gostje g. Petrak iz Št. Jurja ob Taboru, gdč. Presker in gdč. Valenčak, obe iz Št. Vida pri Šmarju,

*) Če pride do tega, se kratkomalo tej nezakonitosti upremo in ne pridemo! Naša prostovoljna pridnost neha takoj, če jo hoče izkoriščati birokracija. To si naj dobro zapomnijo.

Uredn.

nanovo pa so pristopili našemu društvu gdč. Gajšek iz Kalobja, g. Jos. Gosak iz Dramelj in g. F. Zupančič, nadučitelj v Št. Rupertu nad Laškim.

Po pozdravnem nagovoru predsednikovem ter po prečitanju in odobrenju zadnjega zapisnika nam prebere predsednik iskreno zahvalo ravnatelja g. Lapajnetu za sočutno izjavo, poslano mu od našega društva. Na društvo sta došli kolekti poštnih znamk za Učiteljski konvikt, ki se razpošljeta na dve strani, in oklic »Društva za zgradbo učit. konvikta« za pristop k temu, o čemer se je že razpravljalo pri zadnjem zborovanju.

Nato nam je zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu celjskem, g. A. Gradišnik, podal verno sliko o svojem delovanju v omenjeni korporaciji v minuli perijodi*). Iz njegovega obširnega poročila smo posneli, da je bil vedno in v vsakem slučaju vnet zagovornik učiteljstva, ki zastopstva pač ni moglo boljši moči poveriti kakor njemu. — Med drugim je omenil tudi pohvalne dekrete, ki jih okr. šol. svet podeljuje nekaterim učiteljem za izvršitev konferenčnih tem; on se veda ne glasuje nikdar za podelitev pohvalnih dekretov. Če je že vsakega člana skupščine dolžnost, »temeljito pisмено izdelati eno nalogo«, čemu treba torej še koga hvaliti? Če se pa že izreka komu hvala, tedaj naj se temeljiteje preiskuje, kdo je hvale vreden: tisti morda, ki nikdar ni naročen na kak učiteljski list, ki nikdar ne čita niti enega lista, niti ene knjige, ali pa tisti, ki svoje naročene stanovske liste in knjige pedagoške vsebine marljivo prebira z namenom, biti vedno na višku izobraženosti. Enakega mnenja je tudi neki drugi član, ki še poudarja, da so taki pohvalni dekreti za nas pač preveč »šolarski«. Končno društveno mnenje, ki je bilo soglasno potrjeno je: Mi storimo radi svojo dolžnost v vsakem oziru, tudi z veseljem izdelujemo konferenčne elaborate, a za njih izdelovanje ne reflektujemo na pohvalne dekrete.

Koncem svojega izvrstnega, vse navzoče zanimajočega poročila je zastopnik na interpelacijo tov. g. Fr. Brinarja izjavil 1. da je okrajni šolski svet celjski našemu šolstvu in učiteljstvu naklonjen, 2. da je občevalni jezik pri sejah slovenski, le z ozirom na tolerantnost predsednikovo se govori časih nemški, zapisnik je nemško-slovenski, 3. da nekateri šolski voditelji popolnoma po nepotrebnem poslušajo z našim okr. šol. svetom v nemškem jeziku.

Nato se tov. podpredsednik g. A. Petriček, ki je bil med tem prevzel predsedstvo, v prav iskrenih besedah zahvali zastopniku za njegov trud v okr. šol. svetu ter ga prosi, naj, zopet izvoljen, vztraja na tem težavnem, častnem mestu, na kar tov. g. Gradišnik obljubi zastaviti vse svoje moči v dobrobit svojih tovarišev. Viharno ploskanje in burni pozdravi navzočih so bili odkritosrčna zahvala tov. zastopniku za obili trud.

Tovariš g. Voglar je navzoče opozoril na razstavo prostoročnega risanja po moderni metodi, ki bo v mesecu septembru v Zagrebu, vzpodbujajoč, naj tovariši pošljejo tja razstavne predmete. Tovariš g. Krajnc pa je razkazal nove obrazce za šolske zamude, ki jih je sestavil sam in ki obetajo biti praktični in učiteljstvu olajšati delo; o teh obrazcih se bo razpravljalo pri uradni učit. skupščini. Koncertnemu odseku se je dovolil iz društvene blagajnice predujem 20 K za nabavo not in drugih potrebosti.

Sklenilo se je, da se vrši prihodnje zborovanje prvo nedeljo meseca julija.

Savinsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. jun. v Gomilskem. Zborovanja se je udeležilo 22 članov. G. Zotter je predaval o enotnem postopanju učiteljstva pri obravnavi šolskih zamud. Njegovo predavanje je zbudilo živahno debato. Gosp. predavatelj je predlagal več točk, ki so se vse sprejele ter so vredne, da jih zve tudi širše učiteljstvo; zato jih hočemo prihodnjč priobčiti. Nato se je vršila z listki pozizkusna volitev delegata za dež. učit. skupščino, pri kateri je dobil največ glasov g. Zotter. Dosedanji zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu, g. Zotter, je iz več vzrokov odklanjal izvolitev; zato je dobil največ glasov predsednik g. Farčnik.

*) Taka poročila so vse hvale vredna. Štajerskemu učiteljstvu sodi v tem pogledu prvenstvo. Naj bi našlo posnemovalcev tudi v drugih kronovinah!

Uredn.

Tovariši in tovarišice, bodite solidarni in oddajte vsi glasove omenjenima kandidatoma na dan skupščine. Zaradi koncerta v prid »Učit. konviktu« v Mozirju pod vodstvom gosp. R. Vrabla se je sklenilo, da se poda g. Vrabl o priliki zborovanja gornjegrajskega učit. društva v Šmartno, kjer se bo vršila pevka vaja. »Sav. učit. društvo« pa ima svojo vajo dne 18. junija na Vranskem. Za sodelovanje v Mozirju se je naprosil tudi vranski tamburaški in pevski zbor. Veselica »Sav. učit. društva« v prid »Učit. konviktu« ki se je vršila 14. majnika na Vranskem, je prinesla konviktu 120 K 04 h čistega dobička. Sklenilo se je naprositi g. blagajnika konvikta, da naj smatra poslano vsoto kot prvi obrok na račun pokroviteljine »Sav. učit. društva«. Na vprašanje, kako zadoščenje bo zahtevalo društvo za neosnovani in neutemeljeni napad g. J. Kr. na predsednika in ostale člane, je odgovoril g. predsednik, da smatra omenjeni napad preneumen in pre-malenkosten ter se mu ne zdi vredno na to odgovarjati, zlasti ker gosp. J. Kr.-a dobro pozna. Ker hočemo imeti v društvu mir, se sklene take in enake napade popolnoma ignorirati. Dalje se sklene, da si društvo ustanovi definitiven pevski zbor pod vodstvom g. R. Vrabla. Prihodnje zborovanje, ki bo združeno s pevsko vajo, bo v nedeljo dne 18. junija na Vranskem. Tovariši in tovarišice, bodite zavedni! Ne ostajajte doma, ampak prihajajte redno k zborovanjem!

Književnost in umetnost.

XLI. občni zbor „Slovenske Matice“ se je vršil v Ljubljani dne 7. t. m. Lansko leto je »Matica« izdala 7 knjig v obsegu 75 tiskovnih pol. Letos dobe društveniki zopet 7 knjig, in sicer: 1.) Letopis, 2.) Zbornik, 3.) Simončičevo bibliografijo, 4.) XVIII. zvezek »Zabavne knjižnice« (I. del dr. Vošnjakovih memoirov), 5.) II. zvezek »Prevodov iz svetovne književnosti« (»Trgovca beneški« v prevodu Otona Zupančiča), 6.) XII. zvezek »Knezove knjižnice«, 7.)? — Število članov nazadnje. Največ članov je imela »Matica« l. 1901 (2948), potem je število padalo za 81, 77 in 62 članov. — Vsega imetja je 117.194 K 36 h. — Dopolnilne volitve so imele ta-le izid: Oddanih je bilo 200 veljavnih glasovnic s 1100 veljavnimi glasovi. Prejeli pa so in so torej izvoljeni: dr. Matija Murko 1094, Luka Svetec 1085, Fr. Finžgar 1077, Peter Grasselli 1044, Engelbert Gangl 773, Fran Govékar 754, Anton Trstenjak 718, dr. Valter Šmid 712, Fr. Milčinski 693, Jakob Turk 677 in dr. Jožef Stare 617 glasov. Klerikalni kandidati dr. Jožef Lesar (288), Anton Zupančič (286) in dr. Jožef Gruden (105) so torej propadli. Učiteljstvo ima sedaj v odboru tri zastopnike: Jakoba Dimnika, Jožefa Kostanjevca Engelberta Gangla, kar je popolnoma pravilno. Duhovščina ima pa še vedno 8 svojih zastopnikov, kar je menda dovolj. — Kakor poročajo ljubljanski dnevniki, se je dosedanji predsednik, g. nadzornik Fr. Levec, odpovedal častnemu svojemu mestu, kar je iskreno obžalovati. Ali je to sad neprestanega klerikalnega hujskanja, ki hoče zanesti v ta naš prvi književni zavod umazano svojo politiko? Dobra stvar zahteva, da g. Levec ne vztraja pri svoji odpovedi. — Učiteljstvu polagamo na srce, naj deluje po svojih močeh, da se dvigne število Matičarjev.

»**Katoliški Obzornik**« se v II. svojem letošnjem zvezku zaganja v našo kritiko, ki smo jo priobčili v I. številu. I. o Aškerčevem »Primožu Trubarju«. Napisal je odgovor dr. Evgen Lampe. — To je najlepši dokaz, da je naša sodba prava. Veseli nas to priznanje!

Nebesa. Roman. Spisal Marko Zorin. 1. Sešitek. Ljubljana 1905. Tiskal Dragotin Hribar. — Roman »Nebesa« bo izhajal v zvezkih na poltretji tiskani poli in stane zvezek 50 h. Zvezki bodo prihajali najmanj po dvakrat na mesec. Ako se naroči 10 zvezkov skupaj, se dobi eden po vrhu. — Vseh zvezkov bo nekaj nad 20.

»**Slovenska Šolska Matica.**« Ravno kar pošilja načelnitvo »Slovenske Šolske Matice« s svojim poverjenikom nabilne pole za člane. To društvo je za razvoj slovenskega

šolstva neprecenljive vrednosti. Knjige, ki jih je »Slov. Šolska Matica« izdala do sedaj, so za pripravo in nadaljno izobraževanje učiteljstva velike važnosti. Smelo trdimo, da je društvo storilo že doslej veliko več, kakor smo pričakovali. Kar je ribi voda in rastlinam primerna vlaga, so dobri učni pripomočki za šolski napredek. V rokah učiteljstva je napredek šolstva in sreča našega naroda. Neobhodno potrebno je, da učiteljstvo in tudi drugi izobraženi krogi podpirajo z naročitvijo za napredek in izobrazbo šolstva se borečo »Slov. Šol. Matico.« — Res je, da se učiteljstvo bori za obstanek. — Kruha ni — novcev nedostaja za najnujnejše potrebe, z lakotjo in bedo se mora boriti dan za dnevom, leto za letom, brez upa na boljšo bodočnost. Pri takšnih okoliščinah gineva veselje za vestno in trudapolno delovanje v šoli in zunaj nje, kjer ima učiteljstvo vedno polno dela za svoj narod. Isti narod, ki zanj učiteljstvo žrtvuje vse svoje moči, noče dati kruha zaslužnim delavcem na polju prosvete; za vse druge imajo denarja, ti naj pa stradajo! Vkljub temu učiteljstvo ne sme obupati, kdor ostane zvest svojemu poklicu, je junak — heroj! Dan plačila mora priti! Vsak učitelj — pa tudi učiteljica — naj si odtrga od svojih ust na leto 4 K ter naj se naroči na »Slov. Šol. Matico«; tudi vsaka šolska knjižnica mora biti naročena nanjo, da bo imela vsaka šola prepotrebne učne pripomočke. Za šolsko knjižnico so dolžni prispevati krajni šolski sveti; ti naredi svojo dolžnost, ako naredi tudi učitelj voditelj svojo. Dolžnost vsakega učitelja-voditelja bodi, da prispeva vsak krajni šolski svet za šolsko knjižnico članarino 4 K za »Slov. Šol. Matico«. Kjer ni drugače mogoče v teh silno kritičnih časih, naj bo vsaj šola naročena. Zalostno je, da ni v nekaterih šol. okrajih skoraj nič naročnikov. Ta brezbriznost se mora popraviti. Vsak učitelj-voditelj naj nabira člane v svojem okrožju ter naj odpošlje članarino na svoje poverjenike, ki se jim bodo službenim potom odposlale knjige brez nadaljnjih stroškov. Na delo torej!

Slovenska jezikovna vadnica za tesno združeni pouk v slovnici, pravopisju in spisju, v petih zvezkih, spisala H. Schreiner in dr. J. Bezjak, 3 zvezek, za četrto šolsko leto, založil F. Tempsky na Dunaju 1905 je v občo rabo dovoljena z odl. c. kr. naučnega ministrstva z dne 31. velikega travna 1905, št. 18420. Cena 80 h.

Vestnik.

Šolske vesti na Štajerskem. V pokoj je šel na lastno prošnjo nadučitelj Hernauss v Šoštanj. — Nadučitelj na deški ljudski šoli v Ptuj je postal ondotni učitelj J. Wolf; za učitelja na isto šolo je prišel nadučitelj Albin Wankmüller od Sv. Duha v Halozah. — Premeščeni sta učiteljici Matilda Dragatin iz Št. Jurja nad Tabrom v Št. Lovrenc nad Mariborom in Marija Škerbinc od Sv. Marjete niže Ptuja v Št. Jur nad Tabrom. — Stalno upokojena je učiteljica Karolina Lešnjak.

Shod narodno-radikalnega dijaštva se vrši v Trstu najbrže dne 6., 7. in 8. septembra. Na programu je tudi vprašanje o ljudski izobrazbi.

Prešernov spomenik postavijo v Ljubljani meseca avgusta t. l.

Čudno čudno! Iz Ljutomera nam pišejo: Tiho smo se pogledovali, ko smo 8. t. m. odhajali od dolgo trajajoče, a malo plodne uradne skupščine. Skupščine? Kaj še! Saj smo se učili samo komando »halt's Maul!« Despotični nadzornik g. Dreflak nas je enkrat »pogruntal.« Krmil nas je z neslanimi eksercijami, dostokrat pomešanimi z netaktnimi napadi, posebno pa si je »izposodil« gdč. učiteljice. Tudi v službi osivele glave se mu niso zdele vredne ozira. O dostojnosti je sicer mnogo govoril, a sam bi trebal najprej Kniggeja. Apodiktično je prestrigal govornike in se ni nikako držal določbe dež. šol. sveta: der Vorsitzende kann jedem Sprecher das Wort entziehen, wenn dieser ungeachtet zweimaliger Ermahnung vom Gegenstande abschweift